

Nasjonalforeningen
for folkehelsen



Årsmelding 2020

Nasjonalforeningen for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsens verdier

Nasjonalforeningen for folkehelsen er tuftet på ideen om at god folkehelse krever at vi løfter i flokk. Helse skaper vi i fellesskap. Vi har alle ansvar for egen helse, men oppnår mer når vi står sammen og bryr oss om hverandre.

I levende demokratier er en sterk stemme fra sivilsamfunnet både en verdi i seg selv og en verdi for samfunnet.

Vårt arbeid skal uttrykke våre verdier:

Omsorg: Vi bryr oss og viser nestekjærlighet i praksis

Solidaritet: Vi ser alle mennesker som likeverdige og sidestiller oss med mennesker som trenger hjelp og støtte

Trivsel: Vi fremmer glede, mening og trygghet

Kunnskap: Vi støtter utviklingen av kunnskap, tar i bruk og deler kunnskap

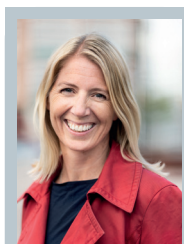
Foto: Solve Sundbo / Det kongelige hoff



H. M. Kong Harald V
Nasjonalforeningen for folkehelsens
høye beskytter

Forsiden: Nasjonalforeningen Ytterøy helselag flyttet skolelunsjene ut under koronaen.

Frivillighet og forskning



MINA
GERHARDBSEN
Generalsekretær

Vi nådde å gjennomføre vinterens regionmøter, og en god del lokallag var heldige og fikk avholdt sine årsmøter på vanlig måte, før Norge stengte ned da vi kom halvannen uke inn i mars. Koronapandemien har etter det preget hele Norge i 2020 og selvsagt også arbeidet i Nasjonalforeningen for folkehelsen.

Da koronapandemien nådde oss og usikkerheten rådde, var et av våre viktige bidrag å starte Frivillighetens koronalinje. Sammen med LHL og Norske Kvinners Sanitetsforening drev vi en informasjonstjeneste der folk kunne ringe for å få råd og svar om gjeldende retningslinjer for smittevern. Både ansatte og frivillige bidro på linjen. Hele 6 000 samtaler mottok vi før linjen stengte i juni.

Mange planer måtte skrinlegges eller endres. Både hoppetaukonkurransen Hopp for hjertet og den årlige Demensaksjonen ble gjort om til digitale versjoner. Det ble intensivskolering i digitale møter på Teams for både sentralstyret, fylkesstyrene og lokallagsstyrer, og fylkesårsmøtene ble gjennomført med skriftlig behandling av sakene. Samtidig har lokallag dette året utvist stor kreativitet for å kunne fortsette aktiviteter og gi folk et tilbud, gjennom for eksempel utemøter og gåturer, utekonserter og telefonkontakt med alle de som ikke kunne samles på vanlig måte. Mange lokallag har også stilt med blomster til sykehjem og andre som har gjort en spesiell innsats i førstelinjen i denne tiden.

Innsamlingsarbeidet har gått sin gang. I en spesiell tid, så vi at det å sende et hyggelig kort til noen som trengte en hilsen ble satt ekstra pris på. Så vårkortutsendingen vår gikk usedvanlig bra, men også resten av sendingene til givere har fått god respons. Uten bøsseaksjon ble inntektene naturlig nok mindre i Demensaksjonen, men å få bygd opp de digitale løsningene er en viktig investering i kommende innsamlingsarbeid. Samlet sett ble også 2020 et godt år for innsamlingsarbeidet til våre viktige formål.

Forskningsinnsatsen har også vært noe preget av situasjonen, men vi rakk å ha en høytidelig utdeling av forskningsprisene for 2020. Samarbeidet med de sentrale forskningsmiljøene er ivaretatt gjennom året, og vi var blant annet med på den digitale åpningen av K.G Jensens Alzheimersenter i Trondheim. Tildelingene har gått som normalt. Ekstra tilskudd til aktivitet på grunn av koronapandemien har gitt økt søknadsaktivitet for organisasjonen.

I 2020 var det varslet at det skulle komme en ny demensplan. Dette har Nasjonalforeningen for folkehelsen jobbet mye med, både med faglige og politiske bidrag som tilrettelegger for en prosess der viktige innspill fra de som er berørt av demens, som personer med diagnosen og deres pårørende kom med i møter med politikere og embetsverk.

Folkehelsearbeidet har også vært satt høyt, med politisk arbeid knyttet til statsbudsjettet, der både fysisk aktivitet i skolen og sukkeravgiften ble satt i spill. Her har vi jobbet tett sammen med en rekke andre helseorganisasjoner og andre allierte for å skape et politisk press som kan bidra til et bedre utfall i neste runde.

Koronapandemien har bidratt til kreativitet, nytenkning og digitalisering av organisasjonen, men har også vært et stort hinder for normal aktivitet. Når hverdagen er tilbake, blir det en viktig oppgave å remobilisere medlemmer og få i gang de lokale aktivitetene igjen. Det er en utfordring, men etter alt vi har klart å få til i dette spesielle året, har vi stor tro på at vi skal klare dette også.



I årets nyttårstale berømmet statsminister Erna Solberg frivillighetens innsats for eldre og ensomme under pandemien og trakk fram helselaget på Ytterøya og deres nydelige arrangementer for eldre i bygda.

Sentralstyrets årsberetning

Koronapandemien satt et tydelig preg på organisasjonens aktivitet i 2020, med mindre aktivitet på de fleste områder, men også nye muligheter og endrede samarbeidsformer.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon, som arbeider for å fremme folkehelsen og forebygge sykdom. Vårt mål er at alle skal få muligheter til god helse og trivsel hele livet. Vi er interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Helse- og interessepolitikk

Nasjonalforeningen for folkehelsen driver bredt politisk påvirkningsarbeid for politikk som fremmer helse, forebygger sykdom og reduserer sosial ulikhet i helse i befolkningen.

I tillegg til de temaene vi vanligvis følger

opp helsepolitisk, ble koronapandemiens konsekvenser for folkehelsen generelt og demenssyke og deres pårørende spesielt, viktige områder i 2020. Allerede 11. mars deltok vi i møter med helsemyndighetene og ga råd om situasjonen på sykehjem.

Gjennom hele året ble situasjonen for personer med demens og pårørende under pandemien ble fulgt opp tett overfor helsemyndigheter og media. Vi utførte en spørreundersøkelse blant egne medlemmer som resulterte i en rapport om demens og korona.



Årets hoppetaukonkurranse ble tilpasset hjemmeskole og karantene, med tips til hopping både med og uten hoppetau.
Foto: Signe Fuglesteg Luksengard.

For å bedre folkehelsen generelt er det behov for å øke innsatsen for å redusere sosiale helseforskjeller og styrke frivillighetens rolle i folkehelsearbeidet.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er pådriver for å styrke strukturelle virkemidler som regulering av tilgjengelighet og pris gjennom sunn skatteveksling. Vi har vært pådriver for en helsebegrunnet sukkeravgift og økte avgifter på tobakksvarer og alkohol.

For å utjevne sosiale helseforskjeller er vi opptatt av å styrke helsestasjoner og skolehelsetjenesten, opprette et kompetansemiljø for å vurdere sosial ulikhet i tidlig barndom, øke barnetrygden, ha systematisk utprøving av utjevningstiltak, innføre en god ordning for fritidskort for barn og unge, samt innføre én time fysisk

aktivitet og et gratis sunt skolemåltid til alle barn i grunnskolen.

Som pasientorganisasjon for personer med demens, har vi vært pådriver og bidragsytere for å styrke innholdet i Demensplan 2025, som ble lansert på slutten av året. Det er fortsatt en stor utfordring at alt for få får diagnose til rett tid og god oppfølging etter diagnose. Pårørende bærer for stor del av byrden når aktivitet og omsorg er utilstrekkelig. Det er behov for et kompetanseløft for helsetjenesten, å bygge ut omsorgen og satse på velferdsteknologi tilpasset personer med demens i tillegg til et løft for demensforskning og bedre demensregister.

Vårt helsepolitiske arbeid omfatter også styrking av frivillighetens kår, blant annet



Koronapandemien førte til at mange lokallag måtte tenke litt nytt. Nasjonalforeningen Trondheim demensforening holdt sitt første styremøte på våren utendørs - under bybroa i Trondheim.

kravet om full momskompensasjon for frivillige organisasjoner, søkbare midler til våre aktiviteter og støtte til vårt arbeid som pasientorganisasjon.

Frivillighet og samarbeid med kommuner

Nasjonalforeningen for folkehelsen har et bredt samarbeid med kommuner. Gjennom arbeidet med aktivitetsvenner og kampanjen for et mer demensvennlig samfunn, har vi samarbeidsavtaler med over 300 kommuner. Aktivitetene og nyrekruttering har vært preget av pandemien i 2020, men kampanjen for et mer demensvennlig samfunn signerte likevel avtaler med åtte nye kommuner i 2020. Nettverkssamlinger ble i stor grad arrangert digitalt.

Lokallagene våre samarbeider også med kommuner i forbindelse med en rekke aktiviteter i deres nærmiljø.

Forebygging

2020 ble preget av lavere aktivitet i lokallagene, da svært mange aktiviteter måtte settes på vent på grunn av smittvernsrestriksjonene. Likevel arrangerte flere lokallag gågrupper som et smittevernvennlig alternativ til innendørs møteplasser og fysisk aktivitet. Med støtte fra Stiftelsen Dam produserte vi egne vester med smittevernbudskap for å legge til rette for slike aktiviteter.

Det var også en stor satsning på hyggelig oppmerksomhet til lokale sykehjem i en krevende periode. Det ble gitt blomstergaver og arrangert utendørskonserter våren og sommeren 2020.

Gjennomføringen av den årlige lokallagsmarkeringen, Hjertheuka, og hoppetaukonkurransen ble også, til tross for god påmelding, preget av pandemien.



Mange gode løsninger for å overholde smittevernreglene dukket opp. Nasjonalforeningen Øyslebø helselag flyttet yogatimene sine utendørs.

Sammen med hoppetaukonkurransen når vi fram med dette til mange skoler, lærere og elever. Over 90 000 elever fra over 1 400 skoler deltok i den årlige hoppetaukonkurransen.

I 2020 ble 2,9 millioner kroner brukt til forebyggende arbeid på hjerte- og karområdet.

Informasjon og helsefremmende aktiviteter

I koronaåret mottok våre regulære hjelpetelefoner noe færre henvendelser enn vanlig. Men Frivillighetens koronalinje, som vi opprettet og drev sammen med NKS og LHL, besvarte over 6 500 henvendelser mellom 15. mars og 30. juni.

Telefontjenesten Hjertelinjen gir råd og veiledning om forebygging og behandling.

Hjertelinjen hadde over 800 henvendelser i løpet av året. Hjertelinjen ble støttet med 500 000 kroner over statsbudsjettet, og har behov for ytterligere støtte.

Nasjonalforeningen for folkehelsens Demenslinje besvarer spørsmål om demens, og mottok i løpet av året over 3 500 henvendelser, men også et stort antall som vi ikke har kunnet besvare av kapasitetshensyn. Demenslinjen ble støttet med 2 millioner kroner over statsbudsjettet, men er langt fra fullfinansiert.

Demenspriser ble delt ut av 15 fylkeslag og 16 fylkeslag delte ut Folkehelsepris. Lokallagene sprer også informasjon gjennom åpne møter, samtalegrupper og i tilknytning til pårørendeskoler.



Det ble en annerledes Demensaksjon i 2020, der lokallagene fikk testet digitale innsamlingsmetoder, slik som Nasjonalforeningen Vågsøy demensforening.

Via organisasjonens nettsider og annet informasjonsarbeid når vi årlig ut til over 600 000 mennesker med informasjon om demens, hjerte- og karsykdommer og forebygging. Vårt nettverk av erfaringsrepresentanter og likepersoner er i god vekst over hele landet. Totalt ble det i 2020 brukt 34 millioner kroner til helseopplysning.

Forskning

I 2020 bidro vi med 11,6 millioner kroner til demensforskning og 16,2 millioner til hjerte- og karforskning. Åtte stipendiater fullførte i løpet av året sine doktorgrader.

Hjerteforskningsprisen ble tildelt professor Ulrik Wisløff, og Demensforskningsprisen gikk til professorene Kristine Walhovd og Anders Fjell.

Virksomhetens art og formål

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en landsdekkende, frivillig organisasjon, som arbeider for å fremme folkehelsen og forebygge sykdom. Organisasjonen er interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Nasjonalforeningen for folkehelsen har sitt hovedkontor i Oslo og har ni fylkeskontor, i Bodø, Trondheim, Molde, Bergen, Hamar, Stavanger, Kristiansand og to i Oslo.

Økonomi og administrasjon

Nasjonalforeningen for folkehelsens regnskap er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1988 og i henhold til regnskapsstandarden NRS(F) God regnskapsskikk for ideelle organisasjoner.



Nasjonalforeningen Nordre Askvoll helselag arrangerte utekonsert for beboerne på Askvollheimen, med god sosial avstand mellom publikum.

Regnskapet for 2020 viser et positivt aktivitetsresultat på 45,2 millioner kroner. Regnskapet er satt opp under forutsetning om fortsatt drift. Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet et rettviseende bilde av organisasjonens utvikling, stilling og resultat for 2020. Virkningene av Covid-19 medfører noe usikkerhet rundt Nasjonalforeningen for folkehelsens innsamlingsarbeid også i 2021, særlig knyttet til mulighetene for å gjennomføre bøsseaksjon høsten 2021. Covid-19 vil ikke påvirke forutsetningene om fortsatt drift.

Nasjonalforeningens arbeid er i hovedsak finansiert gjennom gaver og bidrag fra privatpersoner. Testamentariske gaver utgjorde 17,3 millioner kroner, og finansinntekter 13,5 millioner kroner. Vi arbeider både med å videreutvikle dagens

inntektsaktiviteter og øker innsatsen for å sikre oss nye inntektskilder.

Nasjonalforeningen for folkehelsen har brukt 23 millioner til innsamling av bidrag og gaver. Organisasjonen plasserer sine verdier innen rammene som er angitt i vedtatt forvaltningsstrategi. Midlene forvaltes på en måte som ivaretar hensynet til sikkerhet, risikospredning og likviditet. Avkastningen søkes maksimert innenfor rammer gitt i forvaltningsstrategien. Kortsiktig likviditet plasseres 30-100 prosent i bank og 0-70 prosent i pengemarkedsfond/aksjefond. Nasjonalforeningen for folkehelsen har en forvaltningsbasert langsiktig plassering uten gjeld, og risikoen ansees som lav.

Kontantstrømmen til organisasjonen gjenspeiler i stor grad inn- og utbetalinger



Nasjonalforeningen Randaberg helselag var ett av mange lokallag som opprettholdt gågrupper gjennom hele året, med gode smitteverntiltak.

knyttet til aktivitetene. Vedrørende investeringer er det i 2020 tilbakebetalt 400 000 kroner på lån til ansatte. Det er foretatt investeringer i varige driftsmidler på 1,8 millioner kroner.

Flere av organisasjonens prosjekter blir finansiert av Stiftelsen Dam. For 2020 mottok Nasjonalforeningen for folkehelsen totalt 12,1 millioner fordelt på fire prosjekter innen forskning, forebygging og rehabilitering. I tillegg mottok Nasjonalforeningen for folkehelsen ca 2,5 millioner fordelt på 11 prosjekter. Disse midlene kom som ekstrabevilgning i forbindelse med koronapandemien.

Nasjonalforeningen for folkehelsens virksomhet forurenser ikke det ytre miljø.

I våre styrende organer viser kjønnsfordelingen at det er sju kvinner og tre menn i sentralstyret, og 30 kvinner og seks menn i landsstyret.

Nasjonalforeningen for folkehelsen lønner totalt 61 personer. Kjønnsfordelingen var 49 kvinner og 12 menn. Ansattårsverk utgjorde 51.

Sykefraværet i 2020 var på 6,26 prosent. Dette er en nedgang på 0,16 prosentpoeng sammenlignet med 2019. Sykefraværet er noe over landsgjennomsnittet på 6,1 prosent. Arbeidsmiljøet er tilfredsstillende og det avholdes arbeidsmiljøutvalgsmøter ved behov. Det blir løpende vurdert tiltak som kan bedre det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet.



H.M. Kongen overrakte hjerteforskningsprisen til professor Ulrik Wisløff og demensforskningsprisen til Senter for livsløpsendringer i hjerne og kognisjon, ved professorene Anders Fjell og Kristine Walhovd. Foto: Paal Audestad.

Nasjonalforeningen for folkehelsen har inngått avtale om inkluderende arbeidsliv, og fortsetter å jobbe systematisk med hensyn til oppfølging og tilrettelegging for å redusere sykefraværet. Det har ikke vært meldt om alvorlige skader eller ulykker i 2020.

Innsats for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsens hovedoppgave er å bedre folkehelsen gjennom forskning, informasjon og praktiske tiltak. Av Nasjonalforeningen for folkehelsens totale inntekter på 171,5 millioner, mottok organisasjonen i 2020 kun 5,4 millioner kroner i støtte fra det offentlige. Fjoråret ga gode resultater i inntektsarbeidet. For at vi skal fortsette vår innsats, er det likevel nødvendig med politisk forståelse for behovet for at Nasjonalforeningen for folkehelsen

må komme opp på nivå med tilsvarende organisasjoner når det gjelder offentlig støtte.

Det aller meste av Nasjonalforeningen for folkehelsens arbeid finansieres av innsamlede midler. Vi yter på denne måten et betydelig økonomisk bidrag til fellesskapet. Sentralstyret vil takke bidragsyterne for støtten som gjør vår innsats for folkehelsen mulig. Vi takker også rådsmedlemmer, øvrige tillitsvalgte og medlemmer for den frivillige innsatsen som gjøres lokalt. Alle som arbeider i Nasjonalforeningen for folkehelsen, takkes også for innsatsen. En takk går til offentlige myndigheter og private aktører som har støttet oss.

Oslo, 4. mai 2021



Frivillighetens koronalinje ble opprettet og drevet sammen med NKS og LHL, på vegne av Helsedirektoratet. Mellom 15. mars og 30. juni besvarte frivillige og ansatte i organisasjonene over 6 500 henvendelser.



Sentralstyret, 2018-2022: Jorunn Strønes, Asborg Leirdal Kjærvi, Camilla Faarlund Øksenvåg, Sidsel B. Skaar (nestleder), Betsy Sand, Stein A. Evensen (styreleder). Foran, fra venstre: Espen Løftingsmo, Kjell Nesbø, Anne Grethe Sirevåg og Målfrid Ovanger. Foto: Anne Elisabeth Næss.

Stein A. Evensen

Stein A. Evensen
Styreleder

Kjell Nesbø

Kjell Nesbø
Styremedlem

Sidsel Birkeland Skaar

Sidsel B. Skaar
Styremedlem

Jorunn S. Strønes

Jorunn S. Strønes
Styremedlem

Målfrid Ovanger

Målfrid Ovanger
Styremedlem

Betsy Sand

Betsy Sand
Styremedlem

Asborg Leirdal Kjærvi

Asborg Leirdal Kjærvi
Styremedlem

Anne Grethe Sirevåg

Anne Grethe Sirevåg
Styremedlem

Espen Løftingsmo

Espen Løftingsmo
Styremedlem

Camilla Faarlund Øksenvåg

Camilla Øksenvåg
Ansattes representant

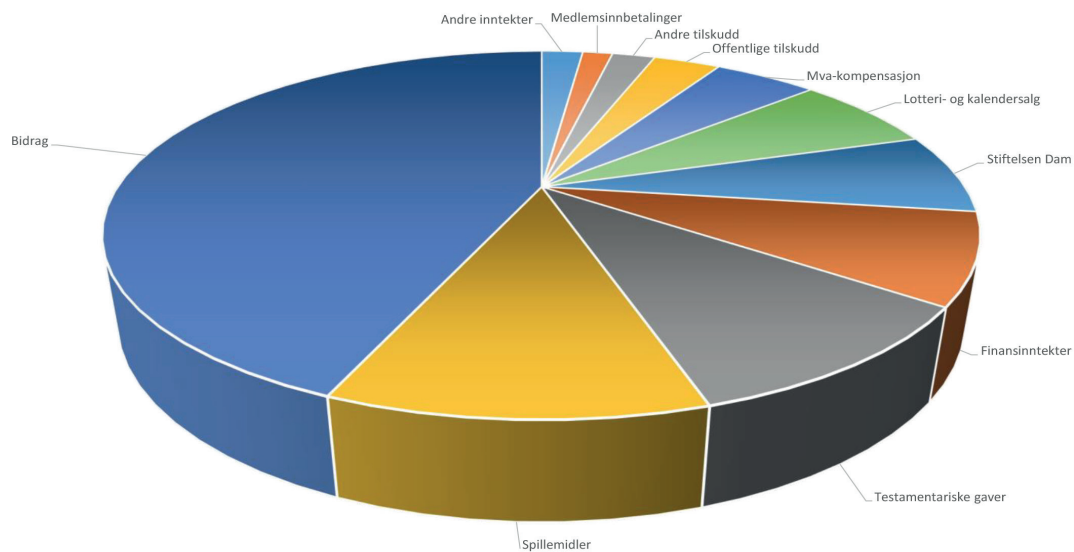
Mina Gerhardsen

Mina Gerhardsen
Generalsekretær

Fordeling av inntektene i 2020

Alle tall er oppgitt i hele tusen

Figuren viser fordelingen av anskaffelse av midler fra aktivitetsregnskapet.



Andelen offentlige tilskudd

Figuren tydeliggjør andelen offentlig tilskudd. Av de totale anskaffende midler på 171 millioner mottok Nasjonalforeningen for folkehelsen i 2020 kun 5,4 millioner i støtte fra det offentlige.

